

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **B. V.**, zast. Mgr. Petrou Cívínovou, advokátkou, se sídlem nám. Jana Žižky z Trocnova 79, Čáslav, proti žalovanému: **1) Ředitel Gymnázia Jiřího Ortena**, se sídlem Jaselská 932, Kutná Hora, **2) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, se sídlem Karmelitská 7, Praha 1, v řízení o návrhu na vyloučení soudkyně JUDr. Olgy Stránské a ostatních soudců senátu 44 Ca a všech soudců Krajského soudu v Praze, ve věci projednávání žaloby na ochranu proti nečinnosti žalovaných ve věci vydání rozhodnutí o žádosti žalobce o studijní rehabilitaci pod sp. zn. 44 Ca 22/2008,

takto:

- I. Soudkyně JUDr. Olga Stránská, JUDr. Dalila Marečková a JUDr. Věra Šimůnková **n e j s o u** vyloučeny z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 44 Ca 22/2008.
- II. Námitky podjatosti směřující proti jiným soudcům Krajského soudu v Praze, kteří se nepodílejí na projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 44 Ca 22/2008, **s e o d m í t a j í**.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou podanou dne 3. 7. 2006 a doplněnou prostřednictvím advokátky dne 5. 3. 2007 u Městského soudu v Praze domáhal vůči žalovaným vydání rozhodnutí o jeho žádosti ve věci studijní rehabilitace ohledně jeho studia na Gymnáziu v Kutné Hoře podle ustanovení § 18 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb, o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů.

Městský soud v Praze postoupil z důvodu své místní nepříslušnosti projednání věci Krajskému soudu v Praze, kde tato věc napadla senátu 44 Ca pod výše uvedenou spisovou značkou.

Žalobce podáním ze dne 5. 6. 2008 namítl podjatost celého senátu 44 Ca, jakož i všech soudců Krajského soudu v Praze. Tuto námitku odůvodnil poukazem na skutečnosti dané ve spisové dokumentaci označené sp. zn. 3 KZN 623/2006 – 18. Požadoval, aby věc byla přikázána k projednání Městskému soudu v Praze.

Krajský soud v Praze žalobce usnesením ze dne 11. 6. 2008, č.j. 44 Ca 22/2008 – 54, vyzval, aby vznesenou námitku podjatosti zdůvodnil a uvedl rovněž i den, kdy se o podjatosti soudců dozvěděl.

Žalobce na tuto výzvu doplnil svou námitku podjatosti přípisem ze dne 18. 6. 2008. Uvedl, že soudkyně JUDr. Olga Stránská vydávala tendenční rozhodnutí s dalšími soudci ze senátu 44 Ca ve stavebním řízení, a to takové, aby podpořila zinscenovanou represi Policie ČR a státního zastupitelství a komunální sféry. Legalizovala tak trestní stíhání vůči osobě žalobce. V předmětné věci soudkyně JUDr. Stránská vydala bez opory v zákoně usnesení č. j. 44 Ca 62/2004 – 146, a nařídila odhad „skromného majetečku“ žalobce, protože neměl na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Podle názoru žalobce jí represe vůči jeho osobě působí „patologickou rozkoš“. Jmenovaná soudkyně měla žalobce také při jednání v jiných věcech (sp. zn. 44 Ca 30/2004, sp. zn. 44 Ca 60/2004 a sp. zn. 44 Ca 62/2004) urážet a zesměšňovat.

Z vyjádření všech dotčených soudců Krajského soudu v Praze (č. l. 75) vyplývá, že nikdo z nich nemá k žalobci, jeho zástupkyni ani k projednávané věci samotné žádný vztah. Toto prohlášení podepsali JUDr. Olga Stránská, JUDr. Jarmila Hanušová, JUDr. Dalila Marečková, JUDr. Šimůnková a Mgr. Luboš Dörfl.

Nejvyšší správní soud se zabýval námitkami, které žalobce vznesl, a dospěl k názoru, že jsou z části nedůvodné a z části nepřipustné.

Podle § 8 odst. 1 soudního řádu správního jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezájatě a spravedlivě. Podjatost sama zasahuje vždy do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezájatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani konstituování soudní moci jako pilíře demokratické společnosti.

Z výkladu citovaného ustanovení je zřejmé, že se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat námitkou podjatosti směřující proti všem soudcům Krajského soudu v Praze, kteří se nepodílejí na projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 44 Ca 22/2008.

Soudnictví je totiž vždy pojmově spjato s rozhodováním konkrétních případů a nemá povahu akademického řešení obecných právních otázek, které nemají význam pro účastníky řízení, a proto i uvedený základní funkční princip nestrannosti je nutno vztahovat pouze ke konkrétní rozhodované věci. Účastník řízení tedy může namítat podjatost pouze u toho soudce, který bude v její věci rozhodovat. Namítá-li podjatost soudců jiných, jde o návrh nepřipustný ve smyslu § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., který soud musí odmítnout (k tomu např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2007, sp. zn. Nao 6/2007) tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto usnesení.

Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží nalezla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má nezaujatý vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04).

Nejvyšší správní soud podotýká, že důvodem pro vyloučení soudce může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen např. příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem (ať již zjevně přátelským či nepřátelským), může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě nebyla zjištěna žádná z těchto skutečností, žalobce ostatně podobné skutečnosti ani netvrdil.

Z námitek uplatněných žalobcem vyplývá, že důvod podjatosti soudkyně JUDr. Olgy Stránské a celého senátu 44 Ca má podle žalobce spočívat výhradně její rozhodovací činnosti v minulých řízeních, jichž byl žalobce účastníkem. Přitom z námitek žalobce ani ze spisu nevyplývá nic, co by nasvědčovalo tomu, že by JUDr. Olga Stránská či jiný člen senátu 44 Ca měl k projednávané věci a procesním stranám či jejich zástupcům jakýkoliv vztah či poměr. Nejvyššímu správnímu soudu je navíc z jeho rozhodovací činnosti známo, že žalobce namítal podjatost JUDr. Olgy Stránské a dalších členů senátu 44 Ca již mnohokrát. Nejvyšší správní soud však nikdy neshledal jeho námitky důvodnými (např. usnesení zdejšího soudu ze dne 25. 10. 2007, sp. zn. Nao 73/2007, dále usnesení ze dne 18. 3. 2004, sp. zn. Nao 3/2004, a usnesení ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. Nao 6/2004). Jelikož v posuzované věci žalobce nepředložil žádné konkrétní skutečnosti, které by odůvodňovaly závěr o podjatosti dotčených soudkyň Krajského soudu v Praze, Nejvyšší správní soud tyto námitky neshledal důvodnými a návrhu žalobce nevyhověl.

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. října 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu